

Prayer

Pagbalik-tan-aw:

Mga base militar sang US sa Pilipinas kag ang kahublagaan nga nagpalayas diri

Setyembre 2024

Pasiuna

Pagkatapos nga ginpatuman sang imperyalismong US ang mala-kolonyal nga paghari sini sa Pilipinas, pila ka dekada antes liwat nga gintukod ang Partido Komunista sang Pilipinas, nagatindog na ang pumuluyong Pilipino batuk sa mga base militar kag pagpasilabot militar sang US sa pungsod. Kasugpon sang militante nga kahublagan kontra-kolonyalismo sang mga mamumugon sa una nga bahin sang ika-20 ka siglo, ginpadayon sang pila ka makipungsodnon nga pwera, lakip ang pila ka tighimo sang laye, ang pagpamatuk sang pagpabilin sang mga tropang Amerikano sa Pilipinas. Ang ila panindugan sang ulihi nag-horma sang isa ka kahublagan masa sa temprano nga bahin sang dekada 1960 sa pagpanguna sang nagpabaskog liwat nga pungsodnon-demokratiko nga kahublagan. Wala ini napunggan sang laye militar sang diktaduryang Marcos sadtong 1972-1986. Padayon ini nga nagsulong sa panahon sang rehimen US-Aquino I kag nangin gamhanan nga kahublagan sadtong 1990-1991. Nagsaka sa putok-putokan ang lima ka dekada nga paghimakas nga nagtulod sa pagbasura sang Military Bases Agreement (MBA) sadtong Setyembre 16, 1991.

Tuman ka malahalon kag hinanali ang pagbalik-tuon sa pagluntad sadto sang mga base militar sang US sa atubang sang liwat nga pagtukod sang US sang mga base militar sa Pilipinas sa idalum sang Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA) kag pag-istasyon sang mga soldado nga

Protesta kontra base militar sang US, 2021.

mga Amerikano sa Pilipinas. Pareho sadto, gina-atubang subong sang pungsod ang hambalanon sa paglapak sa sobereniya, in hustisiya sosyal, pagpangkurakot kag kahalitan sa mga rekurso kag pagpang-abuso sang mga tropang Amerikano.

1) Ano ang Military Bases Agreement?

Ang MBA kasugtanan militar nga ginsudlan sang Pilipinas kag US sadtong Marso 14, 1947 nga nagapahanugot sa pagtukod sang mga base militar sang US sa Pilipinas kag pagpabilin sini sang 99 ka tuig. Ginpaidalum ini sa liwat nga negosasyon sadtong 1966 nga nagpalip-ot sa panahon sang pagpabilin sa 25 ka tuig.

Pagpirma sang Military Bases Agreement sa Malacañang Palace, Marso 14, 1947.

Una nga ginhimo sang US ang plano nga magtukod sang mga base militar sa Pilipinas sadtong 1944 para kuno sa "depensa" sang Pilipinas nga sadto nakapaidalum sa brutal nga pagpanakup sang Japan. Lakip ang MBA sa mga kontra-nasyunal nga patakaran kag makaisa ka bahin nga kasugtanan sa tunga sang US kag Pilipinas sang "ihatag" sang US ang "kahilwayan" sang Pilipinas sadtong 1946.

Sa idalum sang MBA, nagtukod ang US sang indi magnubo sa 23 ka mayor nga base militar sa daan sini nga mga kampo militar. Nagapanguna sa mga ini ang kampo sini sa Pampanga (Clark Field Airbase ukon ang sadto Fort Stotsenberg, kag ang Floridablanca Air Base), Zambales (Subic Bay, Northwest Shore Naval Base, Naule Point kag Castillejos), Baguio (Camp John Hay Leave and Recreation Center), Manila (Manila Naval Base) kag Cavite (Canacao-Sanglely Point Navy Base). Magluwas sa mga ini, nagtukod man ang US sang mga base kag pasilidad pang-komunikasyon, paghanas kag pang-nabal sa Bataan, Bulacan, Leyte, Samar, Tawi Tawi, Palawan, Cebu, La Union kag Aparri sa Cagayan. Nagtukod man sang mga pasilidad pang-komunikasyon sa Bagobantay sa Quezon City.

Indi magnubo sa 108,500 ka ektarya nga kadutaan ang gin-agaw sang US sa mga base miltiar nga ini. Isa sa pinakalapad nga base, ang Clark Airbase (36,000 ektarya), ang gintukod sa duta sang katigulangan sang mga Aeta. Wala sang ginhatag nga bayad sa mga tumandok kag wala bisan san-o man nakabalik sa mga duta nga ini.

2) Ano ang nangin epekto sang mga base militar sa sobereniya sang Pilipinas?

Tuman ka athag sadto nga ginpakita sang mga base militar sang US sa malagpad nga kadutaan sang Pilipinas ang pagka-peke sang kahilwayan sang Pilipinas. Ang presensya sang mga base militar kag tropa sang US hayagan nga pagtapak sa sobereniya sang pungsod. Ang pila ka puluan ka libo nga armadong tropa sang US sa Pilipinas gingamit sang US nga instrumento para seghurohon nga yara sa kontrol kag mapasunod sini ang papet nga estado kag armadong hukbo sang Pilipinas.

Sa idalum sang MBA, nagatamasa sang mga kinamatarung ekstrateritorial kag ekstrahudisyal ang US sa sulod kag guwa sang ila mga base militar. Wala sang gahum ukon hurisdiksiyon ang mga Pilipino sa mga aktibidad kag pwersang Amerikano. Luwas sila nga kasuhan, arestuhon, bistahan kag prisohon sa idalum sang laye sang Pilipinas. Ang mga tropa nga nakahimo sang krimen batuk sa mga Pilipino ginapapauli lang sa US ukon ginabalin sang base. Wala sang bisan isa sa ila ang ginsilutan ukon ginbista sang US.

3) Ano ang nangin mga epekto sini sa palangabuhian kag komunidad sang mga Pilipino?

Libuan ang mga kaso sang pagpang-abuso kag krimen sang mga tropang Amerikano batuk sa mga Pilipino sa mga base militar sini sa pungsod. Lakip diri ang 30 ka kaso sang pagpamatay, subong man ang mga kaso sang pagpangluthang kag pagpangkastigo, pagdukot kag pagpanglugos. Sa payong sang MBA, wala sang bisan isa sa mga imbolbado nga soldado nga Amerikano ang nasilutan sa mga kaso nga ini.

Nangin sentro sang prostitusyon ang mga base militar sa Clark kag Subic kon diin nangin lapnagon ang pagpamintas batuk sa kababaenhan. Naglab-ot sa 60,000 ka babaye ang nalubong sa prostitusyon (lakip ang 20,000 ka menor de edad). Nalista ang 3,274 ka kaso sang pagpamintas batuk sa kababaenhan, lakip ang pagpanglugos, nga imbolbado ang mga soldado nga Amerikano. Kinse sa mga pagpang-abuso, sa mga menor de edad.

Clark Air Force Base, 1960.

Naglapnag ang sakit nga AIDS sa mga lugar nga ini kag naglaton sa mga menor-de-edad kag mga bag-ong bata nga lapsag (nga ginapasa halin sa ila mga iloy).

Ginguba sang mga Amerikano ang kapalibutan kag kabuhi sang pumulyo sa sulod kag guwa sang mga base. Ginbubo sang mga pwersa sini ang mga makahililo nga mga kemikal nga nagadulot sang kahalitan sa ikaayong lawas sang mga residente. Sadtong 1991, ginabana-bana nga 20,000 ka pamilya ang nag-antus sang mga sakit pagkatapos nila nga puy-an ang mga balay nga gin-abandona sang mga soldado nga Amerikano. Sadtong 2000, nalista nga naglab-ot sa 100 ang nagkalamatay halin sa pag-inum sang kontaminado nga tubig halin sa Clark Airbase.

Basta na lang nga naglayas ang mga Amerikano ilabi na pagkatapos naglupok ang bulkan Pinatubo kag ginlubong sa abo ang Clark Airbase. Imbes nga maghatag sang nagakaigo nga danyos santo sa kasugtanan, naghatag lang ang US sang \$17 milyon ukon 1% sang pondo para sa "domestic base cleanup" ukon pagtinlo sang mga base militar sa sulod sang US. Nagpamalibad man ini nga ihatag ang pila ka pasilidad nga mapuslan tani sang Pilipinas, kasubong sang mga *drydock* (lugar para sa paghimo ukon pagkaayo sang barko) sa Subic.

Clark Airbase sa paglupok sang Bulkan Pinatubo, 1991.

4) Paano gingamit sang US ang mga base militar sini sa Pilipinas?

Sa epekto sang MBA, napaseguro sang US ang padayon nga dominasyon sini sa Pilipinas bilang mala-kolonya. Kadungan nga ginipirmahan sadtong 1947 ang Military Assistance Agreement, isa ka kasugtanan nga nagtukod sang Joint United States Military Advisory Group (JUSMAG). Sa balayon sini, napalig-on sang US ang kumand kag kontrol sa Armed Forces of the Philippines (AFP), ang haligi sang neo-kolonyal nga estado sini sa Pilipinas. Naghatag ang US sang mga "ayudang militar" para sa "pagpauswag kag paghanas," subong man sang mga armas kag iban nga gamit-militar sa AFP, magluwas sa indoktrinasyon sang mga upisyal kag tinawo sini. Gingamit sang US ang mga base militar para sa paghanas sang AFP. Ginseguro sini nga tubtob sa katubtuban nga magpabilin nga magsalig kag magsunod ang AFP sa US.

Ang pagtukod sang mga base militar sang US sa Pilipinas bahin sang mas masangkad nga katuyuan sang US nga ipatuman ang dominasyon sini sa Asia pagkatapos sang Ikaduha nga Inaway Pangkalibutanon. Kadungan sini gintukod man ang malagpad nga base sa Japan kag Korea.

US Naval Base Subic Bay, 1981.

Gingamit sang US ang mga base sini sa Pilipinas, ilabi na ang Subic kag Clark, para sa mga gyerang agresyon kag pagpasilabot sini halin sa Asia, Middle East, tubtob sa South America. Ginpwesto sini sa Subic Bay ang 7th Fleet sang US Navy halin 1969, kag ginpatungod sang yabe nga papel sa paglutos sini sa pumuluyong Vietnamese halin 1961 tubtob 1975. Ang mga barko sini halin sa Subic ang nagdul-ong sang mga tropang nagpanakup, nga sa putok-putokan sang gyera naglab-ot sa 540,000. Ang Clark Air Base naman nagaserbe nga hedkwarter sang 13th Air Force sang US, kag base sang suplay kag sentro sang operasyon sang mga eroplano pang-away sang US. Nagpadala man ang Pilipinas sang mga tropang pang-suporta sa gyerang agresyon sang US sa Vietnam nga nagresulta sa makasiligni nga pagpamatay sang masobra 2 milyones ka sibilyan.

Magluwas sa gyera sang US sa Vietnam, imbolbado man ang 7th Fleet sa mga pagpasilabot kag agresyon sang US sa Korean Peninsula (1950-1953), kagamo sa Taiwan Strait (1954-1955, 1958), Lebanon (1958), Dominican Republic (1965) kag Laos (1962-1975). Nagserbe man ini nga kuluhaan sang mga tropa nga ginapadala sang US sa mga kagamo sa Iran (1979-1980) kag sa una nga Gulf War (1990-1991).

5) Paano napalayas ang mga base militar sang US sa Pilipinas?

Halin pa sang panugod, nagapamatuk na ang pumuluyong Pilipino sa presensya sang mga base militar sang US sa Pilipinas. Ginhatagan sang boses ang ila patriyotiko nga handum sang bantog nga mga personahe kaangay sang mga senador nga sila Claro M. Recto, Jose W. Diokno kag Lorenzo Tañada. Ang mga base militar ginakabig nila nga palatandaan sang kawad-on sang matuod nga kahilwayan sang Pilipinas kag padayon nga indi matarung nga kolonyal nga dominasyon sang US sa pungsod.

Ang pagpakigbato sa mga base nangin sentro sang liwat nga pagpapag-sik sang kontra-imperyalista nga kahublagan sang pumuluyong Pilipino, sa pagtuhaw sang pungsodnon demokratiko nga kahublagan sang pamatan-on nga ginpamunuan sang Kabataang Makabayan sadtong deka-

da 1960. Sentro man ini sang programa sang liwat pagtukod sang Partido Komunista ng Pilipinas sadtong 1968 kag pagtukod sini sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa masunod nga tuig. Isa sa pinaka-una nga taktical nga opensiba sang BHB amo ang ambus batuk sa mga tropang Amerikano sa Clark Air Base sadtong Hulyo 31, 1969 kag liwat sadtong Agosto 4, 1969. Ginpalukpan sini ang isa ka bahin sang base militar kon diin nag-abot sa 14 ang kaswalti sa kubay sang mga soldado nga Amerikano.

Isa sa mga sentral nga isyu sang First Quarter Storm ang dominasyon sang US sa Pilipinas, mayor sa dagway sang mga base kag kontrol sini sa AFP. Sang ginpapanaug ang laye militar, ginpadayon ang paghimakas batuk sa presensya sang US sang nagtuhaw ang mga pungsodnon-demokratiko nga mga organisasyon sang pamatan-on, kababaenhan, mamumugon kag iban pa nga sektor nga nagdala sini sa kadalanan sang dekada 1970 kag 1980. Nangin malahalon ang papel sang mga kababaenhan kag tawong simbahan, sa pagbuyagyag kag pagpakigbato sa lapnagon nga prostitusyon, pagpamintas sa kababaenhan kag kawad-on sang hustisya sa palibot sang mga base sa Clark kag Subic.

Hugot nga nakaangot ang hambalanon sang mga base militar sa pasisatang diktadurya ni Ferdinand Marcos Sr, nga sadto maathag nga ido-ido sang imperyalistang US kag nagapanguna nga tigpangapin sang presensya sini sa pungsod. Sa atubang sang mabaskog nga protestang makipungsodnon, ginpaidalum ni Marcos sadtong 1979 sa liwat nga negosasyon ang MBA, kon diin naghiliusa nga magtalana sang Pilipino nga "kumander" sa mga base militar sang US (nga wala man sang kontrol sa operasyon sa sulod), kag nga magbayad ang US sang \$500 milyon kada tuig sa sulod sang lima ka tuig, nga mangin \$900 milyon sa masunod nga lima ka tuig.

Nagpadayon kag padayon pa nga nagbwelo ang kahublagan batuk sa mga base militar kag pagpasilabot sang US bisan pagkatapos nga napukan ang diktaduryang Marcos.

Palatandaan sang nalab-ot nga kalaparong kag kusog sang kahublagan batuk sa mga base militar sang US ang pagbutang sang mga probisyon sa reaksyonaryong Konstitusyon sang 1987 nga nagadumili sa pagpasu-

lud sang mga armas nukleyar sa Pilipinas kag pagtukod sang mga dumuluong nga base militar (bisan pa may kondisyon nga magluwas kon may tratado).

Naghugpong ang lain-lain nga grupo sa idalum sang Anti-Bases Coalition sadtong 1986 para ikampanya ang pagbasura sang MBA nga natalana nga madulaan sang epektibidad sang 1991. Lakip sa mga nagpamuno diri amo sila Jose Diokno kag Lorenzo Tañada, kag mga grupo kaa-angay sang Bagong Alyansang Makabayan, Nuclear-Free Philippines Coalition, Gabriela, League of Filipino Students, National Union of Students of the Philippines, kag madamo pa nga iban pa nga organisasyon nga patriyotiko kag progresibo. Gintukod ang mga pormasyon sini sa lain-lain nga bahin sang pungsod. Ginpangunahan sini ang malapad nga kahublagan propaganda kag edukasyon sa mga eskwelahan, simbahan, kag mga komunidad.

Protesta kontra base militar sang US, Setyembre 16, 1991.

Samtang nagahilapit nga matapos ang Military Bases Agreement sadtong 1991, nagadako nga nagadako ang mga rali kag martsa sa dalanon. Suno sa historyador, naglab-ot sa 50,000 ang nagrali sa atubang sang Senado sadtong Setyembre 10, 1991. Pag-abot sang Setyembre 16,

1991, yara na sa 170,000 ang naga-rali sa atubang sang Senado para ipanawagan ang pagbasura sang tratado. Nakaangkon man sang pareho nga hublag sa lain-lain nga bahin sang pungsod. Sa adlaw nga ini, ginbasura sang Senado sa boto nga 12-11 ang hagna sang papet nga rehimen ni Corazon Aquino nga Treaty of Friendship, Cooperation kag Security nga nagatuyo nga palawigon pa sang 10 ka tuig ang pagpabilin sang mga base militar sang US sa Pilipinas. Ginpangunahan ang marag-tason nga boto nga ini sang mga senador nga sila Wigberto Tañada, Rene Saguisag, Teofisto Guingona Jr kag Aquilino Pimentel Jr.

Dako nga kadalag-an ang naagum sang pumuluyong Pilipino sa pagbasura sang MBA kag pagpasirado sang mga base militar sang US sa Pilipinas. Apang, nagpabilin ang iban pa nga makaisa ka bahin nga kasug-tanan militar, mayor na ang Mutual Defense Treaty (MDT) sang 1951, nga gingamit sang US kag sunod-sunod nga papet nga rehimen, para ipa-bilin ang presensyang militar sini sa pungsod.

Tuig 1998, ginpalig-on ang Visiting Forces Agreement para hatagan lig-wa ang pagguwa-sulod sang mga tropang Amerikano sa pungsod. Sang nangin epektibo ang tratado sa sunod nga tuig, ginsugdan sang US ang pagpakat sang dako nga isip sang mga tropa sa tabon sang mga gin-isa nga paghanas, ayudang *humanitarian* kag mga operasyon sibil-militar.

Sadtong 2002, ginsugdan ang liwat permanente nga pagpwesto sang mga tropang Amerikano sa Pilipinas. Ginpirmahan sadto gid nga tuig ang Mutual Logistics Support Agreement para hatagan ligwa ang mga "joint exercises" kag iban pa nga aktibidad nga pangtabon sa pagpasilabot nga operasyon sang US sa Pilipinas. Pag-abot sang 2003, ginpirmahan sang sadto rehimen Arroyo ang Acquisition and Cross-Servicing Agreement. Sa tabon sang "gyera kontra-terorismo," gintalana sang US sa Pilipinas ang Joint Special Operations Task Force-Philippines. Gingamit ang VFA para ipwesto ang ginatos ka tropa nga Amerikano sa sulod sang Camp Navarro sa Zamboanga City. Gingamit ini sang US nga lunsaran sang pag-pasilabot sa mga operasyon kontra-gerilya sa Western Mindanao, lakip sa iban pa nga bahin sang pungsod. Na-imbolbar ang US sa mga armadong operasyon sa Mamasapano sadtong 2015 kag sa Marawi sadtong 2017.

Sa tuyo nga palaparon pa ang presensya sang mga tropang Amerikano sa Pilipinas, ginpirmahan ang Enhanced Defense Cooperation Agreement sadtong Abril 2024 nga nagapahanugot sa US nga liwat magtukod sang mga base militar sa Pilipinas, sa sulod sang kuno "agreed locations" ukon ginkasugtan nga lugar, sa sulod sang mga kampo militar sang AFP. Yara ini sa balayon sang ginasiling nga "pivot to Asia" nga gindeklarar sang US sadtong 2011 nga may estratehiko nga katuyuan nga pabaskugon ang dominasyon sang US sa rehiyon.

Nangin matingkad sa panahon ni Duterte ang retorika nga kontra-US sa katuyuan nga ganyaton ang suporta sang China, apang napamatud-an nga tubtob hambal lang ini (suno mismo kay Duterte, "kwarta-kwarta" lang ato para magpangayo sang mas dako nga ayuda militar sa US). Gintapos sang US ang JSOTF-P sadtong 2016, apang sadtong 2017, ginsugdan naman ang Operation Pacific Eagle-Philippines, nga nakapokus sa Western Mindanao, kag nagasakup sa lain-lain nga bahin sang pungsod.

Halin sang magpungko si Marcos, nagdamo halin lima tubtob 17 ang base militar sang US, lakip ang siyam nga upisyal nga ginkasugtan sa idalum sang EDCA, kag indi magnubo sa walo pa sa mga wala ginsapubliko ukon likom nga mga lokasyon. Ginagamit ang mga base militar sang US subong para ipwesto ang mga hinganiban kag mga tropa nga Amerikano, katimbang sang ginpabaskog nga armadong presensya sini sa Japan kag South Korea santo sa iya Indo-Pacific Strategy para palibutan kag punggang ang pagbaskog sang China.

Ginhanda sang:

Departamento sa Impormasyon
Partido Komunista ng Pilipinas
Setyembre 2024